

Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження Положення про порядок нагляду на консолідованій
основі за небанківськими фінансовими групами”

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк) наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги) та іншими законами України.

Статтею 16¹ Закону про фінансові послуги визначено, що Національний банк України здійснює нагляд на консолідованій основі за банківськими групами відповідно до цього Закону, інших законів України, а також за небанківськими фінансовими групами, крім фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Також статтею 16¹ Закону про фінансові послуги Національному банку України надано право визначати в межах фінансової групи підгрупи, що складаються принаймні з двох фінансових установ, здійснювати за ними нагляд на консолідованій та субконсолідованій основі, встановлювати вимоги до фінансової групи, її підгруп щодо:

- 1) наявності ефективної системи корпоративного управління;
- 2) наявності ефективної системи управління ризиками;
- 3) наявності ефективної системи внутрішнього контролю;
- 4) наявності облікових процедур, інформаційних систем, необхідних для забезпечення виконання вимог на консолідованій основі;
- 5) складання та порядку подання консолідованої та субконсолідованої звітності;
- 6) достатності регулятивного капіталу;
- 7) економічних нормативів;
- 8) лімітів та обмежень щодо певних видів діяльності, у тому числі щодо діяльності на території інших держав;
- 9) порядку подання необхідної звітності та інформації.

Пунктами 5 та 7 частини першої статті 27 Закону про фінансові послуги визначено, що основним завданнями Національного банку України у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг є, серед іншого, розроблення і затвердження обов’язкових до виконання нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції, та запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

B/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

Водночас пунктом 3¹ частини першої статті 28 Закону про фінансові послуги, яка визначає повноваження Національного банку України у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг, встановлено, що Національний банк визначає вимоги до осіб, які мають намір провадити/провадять діяльність з надання фінансових послуг, включаючи вимоги до їх структури власності, системи корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю, умови провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійні умови), та порядок контролю за їх додержанням.

Відповідно до Закону України від 12 вересня 2019 року № 79-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон № 79) Національний банк із 01 липня 2020 року отримав повноваження щодо здійснення нагляду за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг на індивідуальній та консолідованій основі.

Відповідно до пункту 14 розділу II Закону № 79 Національний банк має забезпечити прийняття актів, необхідних для реалізації цього закону.

Отже, враховуючи положення Закону про фінансові послуги та пункт 14 розділу II Закону № 79, для запровадження регулювання й нагляду за небанківськими фінансовими групами Національний банк повинен затвердити відповідний нормативно-правовий акт.

Зазначене питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно стосується реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про фінансові послуги та Законом про Національний банк.

У відповідній сфері правового регулювання наразі є чинним нормативно-правовий акт, виданий Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг), а саме Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затверджене розпорядженням Нацкомфінпослуг від 12 листопада 2015 року № 2724, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04 грудня 2015 року за № 1511/27956.

Зазначене Положення регламентує порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснювалась установами, нагляд за якими здійснювала Нацкомфінпослуг у межах повноважень, встановлених Законом про фінансові послуги, що втратили чинність відповідно до Закону № 79-IX.

Національний банк, який нещодавно набув повноважень регулятора ринку небанківських фінансових послуг, не має регуляторних актів стосовно цих

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

питань.

Отже, існує потреба в урегулюванні вищезазначених проблем та затвердженні відповідного нормативно-правового акта Національного банку.

Суб'єктами, на яких поширюється дія регуляторного акта, є юридичні та фізичні особи, які мають намір стати контролерами небанківських фінансових груп, переважна діяльність в яких здійснюється небанківськими фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк, контролери, учасники зазначених небанківських фінансових груп, уключаючи відповідальних осіб.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, безпосередньо пов'язаними з вирішенням вищезазначених проблем, є забезпечення стабільності фінансової системи та обмеження ризиків, на які наражається фінансова установа внаслідок участі у фінансовій групі, шляхом регулювання, моніторингу та контролю ризиків фінансової групи.

Проект постанови Правління Національного банку “Про затвердження Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами” (далі – проект постанови) розроблено з метою встановлення цим Положенням регуляторних вимог до порядку визнання, здійснення нагляду та припинення визнання Національним банком небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Ураховуючи необхідність унормування питань, пов'язаних із розробленням регуляторного акта, альтернативних способів досягнення встановлених цілей немає.

IV. Опис механізмів і заходів, що забезпечують розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Проектом постанови передбачено затвердження Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами.

Регуляторним актом встановлюються вимоги, спрямовані на регламентування ключових питань регулювання, моніторингу та контролю ризиків небанківської фінансової групи, які включають:

1) порядок ідентифікації небанківської фінансової групи, переважна діяльність у якій здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк (далі – небанківська фінансова група), контролером небанківської фінансової групи/Національним банком;

2) порядок визнання Національним банком небанківської фінансової групи;

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

- 3) критерії визначення підгруп у межах небанківської фінансової групи;
- 4) вимоги до контролера небанківської фінансової групи, відповідальної особи небанківської фінансової групи та порядок їх погодження Національним банком;
- 5) порядок повідомлення про зміни структури власності небанківської фінансової групи;
- 6) порядок припинення визнання небанківської фінансової групи;
- 7) вимоги щодо достатності регулятивного капіталу небанківської фінансової групи та надання інформації щодо внутрішньогрупових операцій;
- 8) особливості складання консолідованої та субконсолідованої звітності та подання небанківською фінансовою групою необхідної інформації.

Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу кількості визнаних Національним банком небанківських фінансових груп, результатами їх діяльності за даними консолідованої та субконсолідованої звітності.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання усіма юридичними та фізичними особами, які мають намір стати контролерами небанківських фінансових груп, переважна діяльність в яких здійснюється небанківськими фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк, а також контролерами, учасниками зазначених небанківських фінансових груп, включаючи відповідальних осіб.

Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх факторів на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до необхідності внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг на індивідуальній та консолідованій основі з періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Прийняття регуляторного акта дасть змогу чітко регламентувати низку питань, що визначають порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, зокрема:

порядок ідентифікації, визнання та припинення визнання небанківських

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

фінансових груп;

встановлення критеріїв визначення підгруп у межах небанківської фінансової групи;

визначення обов'язків контролера, відповідальної особи небанківської фінансової групи та порядок її погодження Національним банком;

визначення ознак, що можуть свідчити про наявність контролю між фінансовими установами, установами, що надають їм допоміжні послуги, або про наявність у зазначених осіб спільного контролера, а також визначення умов, за яких ці ознаки застосовуються;

встановлення вимог щодо достатності регулятивного капіталу небанківської фінансової групи та щодо внутрішньогрупових операцій і операцій з особами, що є пов'язаними з небанківською фінансовою групою;

визначення особливостей складання та подання звітності небанківськими фінансовими групами, за якими здійснює нагляд Національний банк.

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом всього строку його дії можна виокремити такі наслідки його упровадження для суб'єктів, на яких поширюються вимоги цього регуляторного акта.

1. Позитивні наслідки дії регуляторного акта:

1) забезпечення стабільності фінансової системи та обмеження ризиків, на які наражається фінансова установа внаслідок участі у фінансовій групі, шляхом регулювання, моніторингу та контролю ризиків фінансової групи;

2) забезпечення чіткого, прозорого механізму ідентифікації, визнання та припинення визнання небанківської фінансової групи;

3) чітке унормування та визначення послідовності дій осіб, що мають намір стати контролером небанківської фінансової групи, контролерів, учасників групи, у тому числі відповідальної особи небанківської групи в межах здійснення Національним банком нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі;

4) визначення переліку інформації, формату та порядку її подання під час визнання небанківської фінансової групи, погодження відповідальної особи групи, надання інформації щодо змін структури власності та видів діяльності учасників групи, здійснення нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі.

2. Можливі негативні наслідки дії регуляторного акта – витрати учасників групи, пов'язані з необхідністю надання інформації відповідальній особі небанківської фінансової групи та Національному банку.

Отже, очікувані результати прийняття регуляторного акта сукупно матимуть позитивні наслідки для усіх суб'єктів, на які поширюється дія регуляторного акта.

VII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Станом на 01 червня 2021 року діяльність на ринку небанківських фінансових послуг здійснюють 1959 суб'єкта, з них:

фінансових установ – 1756 (страховиків – 184, кредитних спілок – 309, фінансових компаній – 974, ломбардів – 289);

осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, – 141;

страхових та перестрахових брокерів – 61;

2) кількість визнаних Національним банком небанківських фінансових груп, переважна діяльність в яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк.

Станом на 01 червня 2021 року на ринку небанківських фінансових послуг діють 22 визнані Нацкомфінпослуг небанківські фінансові групи, переважна діяльність в яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими наразі здійснює Національний банк;

3) розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, у зв'язку з виконанням вимог акта.

Часові витрати осіб, які мають намір стати контролерами небанківської фінансової групи, контролерів та учасників небанківської фінансової групи, у тому числі відповідальних осіб, полягатимуть у виконанні вимог щодо надання необхідної інформації та звітності, щодо наявності ефективної системи корпоративного управління, системи управління ризиками, системи внутрішнього контролю, наявності облікових процедур, інформаційних систем, необхідних для забезпечення виконання вимог на консолідованій основі, складання та порядку подання консолідованої та субконсолідованої звітності, достатності регулятивного капіталу, лімітів та обмежень стосовно певних видів діяльності, у тому числі щодо діяльності на території інших держав;

4) кількість небанківських фінансових груп, під час здійснення нагляду за якими були зафіксовані факти порушення вимог Закону про фінансові послуги та нормативно-правових актів Національного банку з питань нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами;

5) кількість заходів впливу, застосованих за результатами нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі.

VIII. Визначення заходів, за допомогою яких відстежуватиметься результативність регуляторного акта в разі його прийняття

Відповідно до статей 3 та 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26

регуляторного акта Національного банку, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471.

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності цього регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регулятором актом.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0008/50794
від 24.06.2021 14:26